

станом на 23.04.2020

**Перелік проблемних питань,
пов'язаних із наслідками збройного конфлікту в Україні, вирішення яких знаходиться у компетенції Кабінету Міністрів України**

Опис проблематики	Що можна зробити?	Хто це має зробити?
Соціальний захист цивільних осіб, які постраждали від збройного конфлікту		
<p>Мешканці тимчасово окупованих територій (далі – ТОТ) позбавлені можливості отримувати пенсійні виплати на підконтрольній Уряду України території, якщо вони не взяті на облік як внутрішньо переміщені особи (далі – ВПО). Це призводить до порушення їхніх прав на соціальний захист, зокрема, конституційне право на пенсійне забезпечення, а також до суттєвого викривлення статистики щодо кількості ВПО.</p>	<p>- відв'язати отримання пенсій мешканцями ТОТ від необхідності отримувати довідку ВПО; - розробити механізм виплати пенсій на контрольованій території України громадянам, які постійно проживають на ТОТ.</p>	<p>Міністерство соціальної політики України Пенсійний фонд України</p>
<p>Пенсії і всіх інші соціальні виплати ВПО виплачуються виключно за наявності довідки про взяття на облік ВПО. При цьому такі виплати можуть бути припинені на підставі даних, отриманих від Держприкордонслужби, МВС, СБУ, Національної поліції, ДМС та Мінфіну, які дають «обґрунтовані підстави вважати, що особа повернулася до покинутого місця постійного проживання». Фактично, всі виплати ВПО - навіть ті, які не пов'язані з переміщенням - можуть бути припинені у разі відсутності переселенця за місцем проживання більше 60 днів.</p>	<p>- відв'язати отримання пенсій і інших соціальних виплат, не пов'язаних з переміщенням особи, від необхідності отримувати довідку про взяття на облік ВПО; - скасувати непропорційні інструменти контролю за переміщенням ВПО.</p>	<p>Міністерство соціальної політики України</p>

<p>Порушення права ВПО на пенсію через встановлення додаткових обмежень, які мають ознаки дискримінаційних. Зокрема, пенсіонери з числа ВПО мають проходити ідентифікацію в ПФУ під час призначення пенсії, а також фізичну ідентифікацію установах АТ “Державний ощадний банк України” кожні шість місяців. У разі непроходження цієї ідентифікації виплати пенсії припиняються. Крім того, всі виплати ВПО здійснюються лише через рахунки акціонерного товариства “Державний ощадний банк України”, без можливості вибору іншого банку.</p> <p>Однією з гострих проблем залишається невиплата попередньо припинених та відновлених виплат пенсій ВПО (в тому числі - за рішеннями судів). Причиною цього є встановлення Урядом окремого порядку для здійснення виплати відновленої пенсії, який так і не був розроблений.</p>	<p>- розробити проект змін до Постанови КМУ № 637 від 05.11.2014 року, а саме: а) виключити дискримінаційні норми щодо ідентифікації ВПО в органах ПФУ та АТ “Державний ощадний банк України”, припинення виплат пенсії у зв’язку з непроходженням ідентифікації, а також на підставі інформації, отриманої від органів державної влади щодо повернення особи на попереднє місце проживання; б) передбачити можливість отримання пенсії через інші, крім АТ “Державний ощадний банк України”, банки; в) переглянути порядок видачі та заміни електронних пенсійних посвідчень; г) скасувати дискримінаційну норму в Постанови КМУ № 637 щодо виплати пенсії ВПО за минулий період на умовах окремого порядку, затвердженого КМУ.</p> <p>- забезпечити виплатити заборгованості по пенсійних виплатах за минулий час, в тому числі за рішеннями судів, в тому числі - провести розрахунок та закласти в державний бюджет на 2021 рік відповідні кошти;</p> <p>- скасувати Постанову № 365 від 08.06.2016.</p>	<p>Міністерство соціальної політики України Міністерство фінансів України</p>
<p>Порядок призначення та виплати пенсій для жителів тимчасово окупованої АР Крим та м.Севастополь врегульовано спеціальними нормативно-правовими актами та передбачає, що виплата пенсії проводиться тільки після надходження пенсійної справи разом з документами про припинення виплати пенсії поновлюється та документі, які підтверджують відсутність громадянства РФ. Направлення запиту до</p>	<p>Усунути дискримінаційні положення, які обмеження виплат пенсій громадянам України з окупованого Криму до витребування пенсійної справи в органів РФ. Припинити розголошення персональних даних кримчан та листування з країною-агресором при оформленні пенсійних виплат.</p>	<p>Міністерство соціальної політики України Пенсійний фонд України</p>

<p>РФ є порушенням порядку обробки персональних даних.</p>		
<p>На сьогоднішній день існує процедура отримання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни, однак вона містить дискримінаційні норми, а саме цивільні особи які отримали поранення на неконтрольованих Урядом України територіях у період із 1 грудня 2014 року та дотепер, не мають права на оформлення цього статусу.</p> <p>Окрім цього, на даний момент державою не розроблено жодних правових механізмів виплати компенсації особам, які втратили своїх близьких внаслідок конфлікту, і відповідно бюджетом не передбачено жодних фінансових асигнувань по даному питанню, хоча судові рішення по виплаті компенсацій вже активно виносять національні суди.</p> <p>Згідно з даними Управління Верховного Комісара ООН з прав людини, станом на 31 березня 2020 року — за понад 5 років збройного конфлікту — на сході України загинуло щонайменше 3353 та поранено більше 7000 цивільних осіб.</p>	<p>долучитися до робочої групи з розробки проєкту Закону України “Про статус і соціальний захист цивільних осіб, які постраждали внаслідок збройного конфлікту на території України”, яка створена на базі Комітету ВР з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів</p>	<p>Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Міністерство у справах ветеранів Міністерство соціальної політики України</p>
<p>Найбільш незахищеною категорією осіб, що постраждали від конфлікту - є діти. Станом на 31 грудня 2019 року 39 063 осіб отримали статус дітей, що постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. Законодавством передбачена процедура надання цього статусу, однак не затверджено жодних пільг чи соціальних послуг для осіб, що отримали статус. Крім того, діти, які</p>	<ul style="list-style-type: none"> - розробити та подати на розгляд Верховної Ради проєкт Закону України “Про соціальні гарантії дітям, що постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів”; - розробити та прийняти програму соціально-психологічної реабілітації дітей, що постраждали від збройного конфлікту. 	<p>Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Міністерство соціальної політики України</p>

<p>проживають/проживали на тимчасово окупованій території АР Крим та м.Севастополь та постраждали внаслідок збройного конфлікту, не можуть отримати такий статус.</p>		
<p>Інтеграція ВПО, членство в територіальних громадах, житлові програми</p>		
<p>Відсутні спеціалізовані діючі загальнонаціональні житлові програми для ВПО, завдяки яким вони змогли б отримати житло у власність, зняти його в оренду на пільгових умовах чи придбати в кредит. Незважаючи на існування програм «Доступне житло» та «Власний дім», дія яких поширюється також на ВПО, ці програми можуть забезпечити житлові потреби лише невеликої кількості переселенців, з огляду на умови участі в програмі та її недостатнє фінансування з Державного бюджету України.</p> <p>Збільшення фінансування та перегляду окремих положень потребує субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України (програма “Тимчасове житло”). З 2017 по 2020 роки загальна сума коштів, передбачених бюджетом на тимчасове житло склала лише 105 млн грн., за три роки було придбано 271 квартира та 2 житлових будинків.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здійснити оцінку житлових потреб ВПО; - розробити та впровадити окремі житлові програми для ВПО, завдяки яким вони могли б придбавати власне житло, брати в оренду житло на пільгових умовах тощо, та забезпечити їхнє належне фінансування; - запровадити спеціалізовані програми щодо відновлення пошкодженого або зруйнованого житла або надання житлової допомоги для цих цілей; - запровадити фінансування програми пільгового кредитування (“іпотека під 3%”) на 2020-2021 роки; - забезпечити відновлення фінансування житлових програм «Доступне житло» та «Власний дім»; - запровадити податкові пільги для орендодавців, які здають житло в оренду ВПО. 	<p>Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерство розвитку громад та територій України, Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву</p>
<p>Внутрішньо переміщені особи, які тривалий час живуть в нових громадах, досі не вважаються членами</p>	<p>подати Кабінету Міністрів України пропозиції про внесення змін до Законів України “Про місцеве</p>	<p>Міністерство розвитку громад та територій України</p>

<p>територіальних громад, до яких вони переселилися. ВПО не мають доступу до половини інструментів місцевої (локальної) демократії. Сплачують податки, користуються інфраструктурою, віддають дітей в школи/садочки, платять комунальні послуги, відвідують поліклініки. Більшість переселенців не збираються повертатися в покинуті домівки, що наочно демонструє ціла низка соціологічних досліджень</p>	<p>самоврядування”, “Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні” щодо включення внутрішньо переміщених осіб до реєстрів територіальних громад за місцем фактичного проживання (переселення) з урахуванням їхнього права на збереження зв’язків із покинутим місцем проживання;</p>	<p>Міністерство внутрішніх справ України (ДМС)</p>
<p>В процесі об’єднання територіальних громад не враховуються ВПО, які є ресурсом для розвитку приймаючих громад.</p>	<p>врахувати при розробці Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки використання потенціалу нових мешканців громад</p>	<p>Міністерство розвитку громад та територій України</p>
<p>Документи про цивільний стан та отримання адміністративних послуг</p>		
<p>Наразі встановити факт народження або смерті людини на ТОТ можливо лише в судовому порядку, що створює додаткове навантаження на суди, фінансові витрати та тривалу бюрократичну процедуру для зацікавлених осіб. Закон України “Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях” від 18 січня 2018 року № 2268-VIII передбачає, позасудову процедуру для підтвердження фактів народження або смерті на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, проте на практиці ця норма не була реалізована. Має бути забезпечена рівність перед законом мешканців ТОТ у Донецькій і Луганській областях та АР Крим і м.Севастополя в позасудовій</p>	<ul style="list-style-type: none"> - розробити позасудову адміністративну процедуру встановлення фактів народження та смерті, відповідно до міжнародних стандартів (Намібійські винятки, закріплені в практиці Міжнародного Суду ООН, Цілі сталого розвитку ООН до 2030 року передбачають доступ до документів, зокрема до реєстрації народжень для всіх осіб); - внести зміни до Закону України “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України” від 15 квітня 2014 року № 1207-VII щодо можливості позасудової процедури підтвердження фактів народження або смерті та тимчасово окупованій території АР Крим та м.Севастополь; - внести зміни до Наказу МЮ № 52/5 від 18.10.2000 “Про затвердження Правил державної реєстрації 	<p>Міністерство юстиції України</p>

<p>(адміністративній) процедурі державної реєстрації фактів народження та смерті</p>	<p>актів громадянського стану в Україні; - створити інформаційну платформу для надання регулярних онлайн- та офлайн-консультацій мешканців ТОТ щодо отримання адміністративних послуг, у тому числі надання їм допомоги в отриманні отриманні документів, що підтверджують факти або зміну цивільного стану встановленого українським законодавством зразка</p>	
<p>Виникають численні проблеми при отриманні паспортів громадян України тими, хто зареєстрований та/або отримував паспорт на ТОТ до початку конфлікту, чи проживає на ТОТ та звертається за отриманням паспорта вперше після досягнення 18 років. Зокрема, це проблема проходження ідентифікації та внесення даних у Єдиний державний демографічний реєстр, неможливість поновити реєстрацію місця проживання на окупованих територіях у новому паспорті. При оформленні діти з числа ВПО та діти з ТОТ взагалі не можуть зареєструвати місце проживання - ані за адресою покинутої домівки, ані за адресою фактичного проживання. Через відсутність реєстрації вони стикаються з низкою перешкод при реалізації прав, зокрема, реєстрації ВПО, отримання соціальної стипендії, можливості голосувати на виборах тощо.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - спростити процедуру ідентифікації осіб, які проживають чи виїхали з ТОТ; - ініціювати скасування на час окупації норм щодо адміністративної відповідальності за несвоєчасне тримання паспорта громадянина України мешканцями ТОТ; - ініціювати запровадження спрощеної, доступної в будь-якому суді загальної юрисдикції без сплати судового збору судової процедури встановлення особи для мешканців ТОТ; - передбачити можливість внесення даних про реєстрацію особи в населених пунктах на ТОТ, зокрема, для дітей - на підставі реєстрації батьків або документів на право власності на житло. 	<p>Міністерство внутрішніх справ України (ДМС) Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України</p>
<p>Для мешканців окупованих територій Донецької та Луганської областей ускладнений доступ до необхідних адміністративних, банківських, соціальних послуг, послуг нотаріусів через брак надавачів цих послуг у найближчих до лінії розмежування населених</p>	<p>розробити стратегію підсилення існуючих та відкриття нових або спеціалізованих ЦНАПів у локаціях, до яких найчастіше подорожують з окупованих територій для отримання адміністративних та інших сервісів (банківські та</p>	<p>Міністерство внутрішніх справ України Міністерство юстиції України Міністерство інфраструктури України</p>

<p>пунктах або через високе навантаження на вже існуючі ЦНАПи та регіональні управління у Донецькій, Луганській областях.</p>	<p>фінпослуги, реєстрація актів цивільного стану, нотаріат тощо);</p>	<p>Донецька ОБЦА Луганська ОБЦА</p>
<p>Перетин лінії зіткнення в Донецькій і Луганській областях та адмінкордону з Кримом, порядок переміщення товарів через них</p>		
<p>Дозвільна система перетину лінії зіткнення була запроваджена у 2015 році. Тоді одним із головних аргументів був безпековий, оскільки фактично на КПВВ не функціонували бази, які б дозволяли перевіряти осіб, які мали намір перетнути лінію зіткнення і виїхати з непідконтрольної Уряду частини Донецької та Луганської областей. Наразі, через шість років, безпекова ситуація на КПВВ суттєво змінилася, що зробило існування дозвільної системи недоцільним. Так, усі КПВВ були обладнані системою прикордонного контролю «ГАРТ-1», яка дозволяє ідентифікувати особу, що переміщується, зафіксувати напрямок перетину (в'їзд/виїзд на контрольовану Урядом територію), отримати інформацію щодо обтяжень, пов'язаних із вчиненням правопорушень кримінального та адміністративного характеру та невиконаних цивільних зобов'язань (невиплачені аліменти, чи штрафи) до особливих доручень правоохоронних органів щодо затримання особи.</p> <p>Крім того, серед основних аргументів скасування дозвільної системи можна виділити є й те, що дозвіл не вимагається для перетину державного кордону і адмінкордону з тимчасово окупованим Кримом. Таким чином держава встановила більш жорсткий режим</p>	<ul style="list-style-type: none"> - скасувати дозвільний порядок перетину лінії зіткнення для громадян України; - затвердити спрощений порядок перетину лінії розмежування для дітей віком 16-18 років, які не були документовані паспортом громадянина України через постійне проживання на ТОТ або в яких відсутній паспорт громадянина України у зв'язку із його втратою/викраденням. 	<p>Міністерство оборони України, Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України</p>

<p>пересування територією України, ніж через державний кордон. Перевірка наявності діючої перепустки збільшує час очікування та обробки під час перетину лінії зіткнення для подорожуючих, а також вимагає більшу кількість ресурсів (людських, часових та використання обладнання) для забезпечення функціонування перетину лінії зіткнення.</p>		
<p>КПВВ на лінії зіткнення в межах Донецької та Луганської областей не обладнані належним чином (немає сервісних, санітарних зон, можливості отримати медичну допомогу тощо). При цьому сукупна кількість перетинів лінії зіткнення становить в середньому 1,3 млн перетинів щомісяця. Відсутнє належне транспортне сполучення між КПВВ та населеними пунктами на підконтрольній Уряду України території. При цьому балансоутримувачі всіх КПВВ (в тому числі тих, які розташовані на адміністративному кордоні з ТОТ Криму) наразі не визначені, що призводить до неможливості утримання КПВВ у належному санітарному стані, ускладнює подальше облаштування інфраструктури пунктів та їх обслуговування.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - визначити балансоутримувача КПВВ; - визначити та уніфікувати вимоги для облаштування режимних та сервісних зон для всіх КПВВ, які розташовані на межі ТОТ; - забезпечити належне та доступне транспортне сполучення між КПВВ та населеними пунктами; - передбачити фінансування для продовження робіт з облаштування вже існуючих КПВВ та відкриття нових КПВВ. 	<p>Міністерство інфраструктури України МОЗ України Міністерство оборони України Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Донецька ОВЦА Луганська ОВЦА Херсонська ОДА</p>
<p>Через наявність лише одного виключно пішохідного КПВВ у Луганській області маломобільні мешканці окупованих територій змушені користуватись приватними транспортними засобами заїжджати на підконтрольну частину з території РФ через непозначені пропускні пункти, порушуючи таким чином законодавство щодо законності перетину державного кордону. Сотні людей щомісячно притягаються до</p>	<ul style="list-style-type: none"> - розробити та подати до Верховної Ради України законопроект, який передбачає внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, виключивши таку категорію громадян України, як мешканці ТОТ, із переліку суб'єктів, які можуть притягатись до відповідальності при таких обставинах; - переглянути ст.ст.204-1 - 204-4 КУпАП 	<p>Міністерство внутрішніх справ (ДПСУ) Міністерство юстиції України</p>

<p>адміністративної відповідальності (співробітники ДПСУ накладають на таких громадян адміністративне стягнення у вигляді штрафу на місці, або стягнення у судовому порядку, у розмірі від 100 до 200 неоподаткованих мінімумів доходів громадян.</p>		
<p>На виконання Постанови КМУ №815 від 17.07.2019 року був прийнятий Наказ Мінветеранів №92 від 18.11.2019 “Про затвердження Переліку і обсягів (вартості/ваги/кількості) обмежених або заборонених до переміщення через лінію розмежування та до/з гуманітарно-логістичних центрів товарів, а також товарів, які можуть бути віднесені до особистих речей”. Даний Наказ містить норми, які і розширили можливості людей переміщати товари для власного вжитку, а також звузили їх (зокрема лімітування переміщення готівки та певних видів товарів). Найбільше скарг отримано від населення на жорсткі норми, що обмежують ввезення на підконтрольну Уряду України територію підакцизних товарів, харчових продуктів - не більше 2 кг кожного найменування та непродовольчі товари - не більше 2 одиниць кожного найменування.</p> <p>Що стосується ТОТ Криму, то наразі в силу дії Закону України “Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України” на переміщення товарів через адмінкордон із ТОТ Криму розповсюджується дія Митного кодексу України, Розділу XII. Зокрема, стаття 370 МК України містить дуже обмежений перелік товарів, дозволених для</p>	<ul style="list-style-type: none"> - внести зміни до Наказу Мінветеранів №92 від 18.11.2019, збільшивши норми перевезення готівки та товарів; - розробити проект Закону щодо внесення змін до Закону України “Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України” стосовно вилучення дискримінаційних норм щодо кримчан (є законопроект правозахисних організацій) та припинення розповсюдження Розділу XII МК України на осіб, що перетинають адміністративний кордон з ТОТ Криму; - спільно з громадськими організаціями розробити та затвердити перелік заборонених до переміщення товарів через адміністративний кордон із ТОТ Криму. 	<p>Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Міністерство оборони України Державна фіскальна служба України Служба безпеки України Міністерство внутрішніх справ України</p>

переміщення (перелік особистих речей).		
Відновлення зруйнованого/пошкодженого житла		
<p>По обидва боки від лінії зіткнення нараховується понад 55 тис. будинків цивільного населення, пошкоджених під час бойових дій. За даними Донецької та Луганської ОДА, станом на квітень 2020 р. кількість житлових будинків, що залишаються зруйнованими/пошкодженими на підконтрольній Уряду України території становить близько 13 тис. будинків. В Україні досі відсутня комплексна державна стратегія щодо захисту цивільних осіб, житло яких постраждало внаслідок бойових дій. Відновлення нерухомого майна в більшості випадків здійснюється за рахунок міжнародних організацій та самих постраждалих.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - затвердити положення і створити реєстр пошкодженого та зруйнованого майна внаслідок збройного конфлікту в окремих районах Донецької та Луганської областей, до якого будуть долучатися документальні підтвердження отриманих пошкоджень; - внести зміни до Постанови КМУ № 623 від 10.07.2019 щодо порядку виплати компенсації за зруйноване житло внаслідок збройного конфлікту, якими поширити дію цієї Постанови на внутрішньо переміщених осіб та змінити механізм визначення компенсації. Окрім того, нормами цієї постанови затвердити порядок обстеження пошкодженого та зруйнованого майна внаслідок збройного конфлікту в окремих районах Донецької та Луганської областей, що включатиме у себе механізм фіксації ступеня пошкоджень об'єкта та проведення оцінки завданих збитків; - розробити положення про комісії та форму акту обстеження житла, так як це передбачено Постановою від 10.07.2019 № 623; - передбачити фінансування цієї Постанови на 2020-2021 роки; - розробити окрему процедуру щодо відшкодування шкоди, завданої майну терористичними актами, оскільки ст. 19 Закону України "Про боротьбу із тероризмом" не містить такого механізму. У цьому 	<p>Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Міністерство розвитку громад та територій України Міністерство інфраструктури</p>

	<p>випадку йдеться про загальну процедуру, яка не обов'язково буде пов'язана із подіями на сході України.</p>	
<p>Забезпечення реалізації права на освіту мешканців ТОТ</p>		
<p>На сьогоднішній день на окупованих територіях залишається проживати понад 4,5 млн осіб, частина з яких — діти та молодь. Вони позбавлені можливості отримувати базову та загальну шкільну освіту на тому ж рівні, на якому її отримують мешканці інших регіонів України. Оскільки більше шести років вони не вчать українську мову, літературу і історію України, як наслідок, діти з ТОТ позбавлені можливості мати доступ до вищої освіти на рівні з іншими дітьми. У 2016 році була створена тимчасова процедура спрощеного вступу дітей з ТОТ в заклади вищої освіти (ЗВО) — вступ відбувається через освітні центри «Крим-Україна» та «Донбас-Україна», проте ці процедури не довели своєї ефективності. Ці центри створені на базі закладів вищої освіти, перелік яких є обмеженим та в основному вони сконцентровані у областях, наближених до ТОТ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - розробити та ухвалити Концепцію освіти дітей та молоді, які проживають на тимчасово окупованих територіях України; - запровадити системний збір статистики щодо кількості дітей з ТОТ, які навчаються на підконтрольній Уряду України території; - запровадити для дітей та молоді з ТОТ спрощену процедуру отримання документів про загальну середню освіту (атестатів); - запровадити процедуру «гроші ходять за студентом», яка передбачає можливість дитини з ТОТ обирати будь-який заклад освіти на підконтрольній території України та навчатися у ньому за гроші державного замовлення або гарантованої квоти; - розробити та запровадити стандарти дистанційної освіти в системі загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти (з урахуванням автономії закладів вищої освіти) з внесенням змін у відповідні накази МОН; - в якості пілотного проекту започаткувати в місті Херсон роботу опорної школи з дистанційної та екстернатної освіти для дітей з ТОТ Криму з наданням можливостей проживання під час 	<p>Міністерство освіти та науки України Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України</p>

	<p>складання державної атестації та ЗНО;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробити механізм використання залишків освітньої субвенції на потреби дистанційного навчання. Закласти в розрахунок держсубвенції коефіцієнт на оплату праці вчителів, які здійснюють дистанційне навчання. 	
Охорона здоров'я		
<p>На сьогодні не існує системи медичної статистики, яка б узагальнювала дані щодо кількості громадян з окупованих територій (і ВПО включно), які звернулися за первинною і вторинною медичною допомогою на підконтрольній території України. Ми не знаємо скільки українських громадян в окупації користуються державним сервісом охорони здоров'я. Ведення такої статистики необхідно для того, щоб мати репрезентативну картину щодо навантаження на заклади охорони здоров'я у громадах, в яких звернулися за допомогою ці категорії громадян, особливо на територіях, наближених до лінії зіткнення; забезпечити рівний та безбар'єрний доступ до первинної і вторинної допомоги.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - зміна Наказу МОЗ №527 і форми №039/о МОЗ; - запровадження практики обміну інформації між закладами охорони здоров'я, органами місцевого самоврядування, військово-цивільними і державними адміністраціями, МОЗ та МінРе щодо кількості громадян з окупованих територій, що звернулися за медичною допомогою на території, що контролюється урядом 	<p>Міністерство охорони здоров'я Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України</p>
<p>АРТ-препарати (медичні засоби, що необхідні в каскаді лікування ВІЛ-інфекції) організовано і в достатній кількості не постачаються на окуповану територію ані українським урядом, ані міжнародними гуманітарними організаціями. Особливо складна ситуація склалася в місцях несвободи в ОРДЛО. Розрив сталості лікування</p>	<ul style="list-style-type: none"> - спільно з МЗС і МОЗ розробити механізми передачу гуманітарними організаціями АРТ-препаратів, тест-систем для тестування на ВІЛ; - МОЗ закупити та/або зарезервувати необхідну кількість препаратів; - спільно з МВС, СБУ та ДПС забезпечити дозвіл на 	<p>Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Міністерство охорони здоров'я Міністерство внутрішніх справ Міністерство оборони</p>

<p>ВІЛ може призвести до експоненційного стрибка динаміки епідемії на ВІЛ після деокупації. Відсутній контроль (тестування) військових “на виході”. Таким чином, ми не можемо контролювати розповсюдження ВІЛ, сифілісу та гепатитів В та С серед військових як під час несення служби в зоні проведення ООС, так і після їх виходу на ротацію.</p>	<p>перевезення подібних вантажів медичного та гуманітарного призначення; - ініціювати це питання до узгодження в рамках Мінської контактної групи</p>	
<p>Кількість лікарів у населених пунктах вздовж лінії розмежування стабільно зменшується . Це пов'язано з відсутністю інфраструктури та невеликої кількості населення у населених пунктах. Таким чином на одного лікаря приходиться 50--60 осіб які проживають на відстані від 30 км бездоріжжя. Багато лікарів відмовляються працювати на таких умовах.</p>	<p>- розробка спеціальних умов праці для лікарів, які працюють у населених пунктах, розташованих вздовж лінії розмежування. - розглянути можливість покращення матеріально-технічного забезпечення цих лікарів</p>	<p>Міністерство охорони здоров'я</p>
<p>Захист прав осіб, які позбавлені волі та утримуються на ТОТ та/або на території РФ</p>		
<p>З початку збройного конфлікту окупаційною владою та владою РФ було незаконно з політичних мотивів позбавлено волі десятки громадян України. На сьогодні в полоні Кремля в окупованому Криму та РФ перебувають більше 100 громадян України, а також щонайменше 110 військових та цивільних полонених на окупованій частині Сходу (наразі точні цифри невідомі). Більше 100 дітей цих полонених та їх родини залишилися без годувальників та потребують щоденної допомоги (медичної, соціальної, фінансової, правової).</p>	<p>- забезпечити постійну ефективну роботу Комісії з розгляду питань щодо надання допомоги особам, позбавленим особистої свободи незаконними збройними формуваннями, окупаційною адміністрацією та/або органами влади Російської Федерації за участю представників громадських організацій, та здійснити виплати на підтримку всіх полонених та покриття витрат на правову допомогу; - передбачити в бюджеті на 2021 рік кошти на надання допомоги громадянам України, позбавленим особистої свободи незаконними збройними формуваннями, окупаційною адміністрацією та/або органами влади РФ.</p>	<p>Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Міністерство юстиції України Міністерство закордонних справ України Міністерство фінансів України</p>

<p>В місцях несвободи на ТОТ Донецької та Луганської областей, станом на листопад 2014 року, залишилося 16200 осіб (9700 осіб в Донецькій, 6500 осіб в Луганській областях). Більша частина з них скаржитися на небезпеку в якій їх залишили, погіршення умов утримання та хочуть бути переведені для подальшого відбування покарання на територію, що контролюється урядом України. На практиці переведенням ув'язнених з ТОТ Донецької та Луганської областей займається Уповноважений ВР України з прав людини. Переведення здійснюється вкрай низькими темпами, протягом 2014 – 2019 років переведено тільки 519 засуджених. Досі не врегульований статус осіб, що відбували/відбувають покарання на ТОТ, та осіб, що перебували в місцях попереднього позбавлення волі і потім були засуджені судами так званих “Л/ДНР”. Що стосується ТОТ Криму, то, за даними правозахисних організацій, з Криму до Російської Федерації було примусово переміщено не менше 4000 громадян України, які перебували в місцях позбавлення волі в окупованому Криму. Повернення в'язнів, які на момент окупації відбували покарання в пенітенціарних установах Криму, відбувалося лише раз (12 осіб за сприяння офісу Омбудсман).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечити переведення в'язнів з ТОТ на підконтрольну територію. Для забезпечення переведення ув'язнених з тимчасово окупованої території Донецької області, інтенсифікувати для цього перемовини, в тому числі в рамках Мінських домовленостей; - забезпечити доступ представників міжнародних організацій, які працюють на непідконтрольних уряду територіях Донецької та Луганської областей, до засуджених в УВП та СІЗО; - розробити та сприяти запровадженню механізму повернення осіб, які відбувають покарання в місцях несвободи на ТОТ Криму та/або в РФ; - ініціювати законодавче врегулювання факту відбуття покарання та статусу осіб, які перебувають в місцях несвободи на ТОТ та/або примусово переміщені в РФ, та осіб, які були переведені на підконтрольну територію. 	<p>Міністерство юстиції України Уповноважений ВР України з прав людини Мінська підгрупа</p>
<p>Захист осіб, зниклих безвісти у зв'язку зі збройним конфліктом</p>		
<p>За даними Міжнародного Комітету Червоного Хреста, на даний час більш ніж 1500 осіб вважаються такими, що зникли безвісти внаслідок збройного конфлікту в</p>	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечити початок роботи з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин; - передбачити в державному бюджеті України 	<p>Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України</p>

<p>Україні. У липні 2018 року прийнято Закон України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти”, який передбачав створення реєстру осіб, що зникли безвісти за особливих обставин, спеціальної Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин при Кабінеті Міністрів України, яка мала бути координуючим органом для ефективного розшуку зниклих безвісти осіб. Крім того, Закон передбачав надання соціальної допомоги родичам зниклих безвісти. Проте станом на 20 квітня 2020 рік комісія не почала свою роботу, не створений Реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин. Також соціальна або будь-яка інша допомога родичам зниклих осіб не надається. Задля забезпечення ефективної реалізації положень Закону “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти” у січні 2020 року робочою групою при Міністерстві юстиції України були напрацьовані пропозиції змін до Закону.. Наразі текст проекту Закону знаходиться в Міністерстві реінтеграції тимчасово окупованих територій.</p>	<p>фінансування створення Реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин; - внести на розгляд Уряду проекту Закону щодо внесення змін до Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти”.</p>	<p>Міністерство юстиції України</p>
<p>Удосконалення національного законодавства щодо санкційної політики, приєднання України до діючих міжнародних санкційних режимів</p>		
<p>Санкційна політика України та законодавство потребують суттєвого доопрацювання задля ефективного застосування санкцій, в тому числі, до осіб, причетних до порушень прав людини та воєнних злочинів в рамках збройного конфлікту. Закон України «Про санкції» містить низку недоліків, які роблять українську санкційну політику неефективною. Чинне</p>	<p>- включити до складу Міжвідомчої робочої групи представників громадських об'єднань; - відновити роботу Міжвідомчої робочої групи з розгляду проблемних питань щодо вдосконалення законодавства у сфері застосування, реалізації і моніторингу спеціальних обмежувальних заходів (санкцій);</p>	<p>Міністерство юстиції України Міністерство закордонних справ України Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Міністерство соціальної політики</p>

<p>санкційне законодавство не відповідає міжнародним стандартам та не дозволяє мотивовано апелювати до країн-партнерів, які у тій чи іншій формі запровадили «Акт Магнітського».</p> <p>При цьому, Кабінетом Міністрів України ще наприкінці 2018 року утворено Міжвідомчу робочу групу з розгляду проблемних питань щодо вдосконалення законодавства у сфері застосування, реалізації і моніторингу спеціальних обмежувальних заходів (санкцій). Ця робоча група, по суті, так і не запрацювала.</p> <p>В 2018 році Комітетом Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин спільно з правозахисними організаціями проведено слухання на тему: «Удосконалення державної політики у сфері застосування санкцій до осіб, причетних до незаконних політично мотивованих переслідувань громадян України на тимчасово окупованих територіях та в Російській Федерації», підготовлено ряд відповідних рекомендацій. Ці рекомендації наразі залишаються нереалізованими, але вони не втратили актуальності.</p>	<p>- врахувати в роботі КМ України відповідні Рекомендації Комітетських слухань на тему: «Удосконалення державної політики у сфері застосування санкцій до осіб, причетних до незаконних політично мотивованих переслідувань громадян України на тимчасово окупованих територіях та в Російській Федерації»;</p> <p>- розробити проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про санкції»» з метою вдосконалення законодавства у сфері застосування, реалізації і моніторингу спеціальних обмежувальних заходів (санкцій).</p>	<p>України Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України</p>
<p>“Сіра зона”, проблеми населення, що знаходиться під впливом бойових дій</p>		
<p>Відповідно до змін, внесених згідно із Законом №2628-VIII від 23.11.2018 до Податкового Кодексу України, не є об'єктом нарахування, не нараховується та не сплачується плата за землю (крім земель сільськогосподарського призначення) у період з 14 квітня 2014 року по 31 грудня, в якому завершено</p>	<p>Розробити та подати на розгляд Верховної Ради України відповідний законопроект до Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів</p>	<p>Міністерство фінансів України Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Міністерство розвитку громад і територій</p>

<p>проведення антитерористичної операції/або операції Об'єднаних сил (ООС). Через зазначені обставини, звільненими від сплати податку на землю залишаються платники великих підприємств, розташованих на лінії зіткнення, які працюють на повну потужність, внаслідок чого місцеві бюджети у Донецькій області недоотримали близько 27 млн. грн. податку. При цьому нараховується заборгованість зі сплати податку за землі сільськогосподарського призначення фізичним особам, які фактично не можуть використовувати такі земельні ділянки за призначенням через забруднення мінами та розташуванням фортифікаційних споруд військового призначення. Від приватних осіб, які переважно є пенсіонерами, держава намагається отримати надходження до бюджету у сумі 1,4 млн. грн.</p>		
<p>Змінами, внесеними до Податкового кодексу України Законом № 2628-VIII, для територій населених пунктів, розташованих на лінії зіткнення, подовжено дію особливого порядку справляння плати за землю, а саме земельного податку та орендної плати (крім земель сільськогосподарського призначення) за земельні ділянки, а також податку на нерухоме майно на період по 31 грудня року завершення проведення операції Об'єднаних сил (ООС). Зазначені зміни до Податкового кодексу України зачіпають 31 місцевий бюджет області, при цьому по містах обласного значення втрати складають значну частку власних і закріплених доходів, а по містах районного значення, селищних, сільських бюджетах - це основні джерела</p>	<p>Запровадити механізм компенсації втрат доходів таких бюджетів шляхом надання окремої додаткової дотації з державного бюджету. Розробити та подати на розгляд зміни до Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» в частині виділення додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам Донецької та Луганської областей на компенсацію відповідних втрат доходів, з урахуванням статті 103 Бюджетного кодексу України.</p>	<p>Міністерство фінансів України</p>

<p>наповнення їх дохідної частини. Загальний обсяг втрат таких місцевих бюджетів у зв'язку із дією зазначених норм Податкового кодексу України у 2017 році склав 79,8 млн. грн., у 2018 році - 59,6 млн. грн. Обсяг втрат місцевих бюджетів області на 2019 рік очікується в обсязі майже 70,0 млн. грн. Враховуючи дію особливого порядку справляння плати на землю та податку на нерухоме майно протягом 2015-2018 років (у період дії АТО) бюджети зазначених територій не доотримали майже 300,0 млн. грн. Населені пункти, які визначені переліком додатку 2 до розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2014 р. № 1085-р через відсутність наповнення бюджету здійснюють процес згортання соціальних програм та не мають бюджету розвитку. Зазначені населені пункти також несуть максимальне навантаження через велику кількість ВПО.</p>		
<p>Населення, що постраждало від вибухонебезпечних предметів, не отримує державної допомоги та потребує комплексної програми захисту. Території, наближені до зони бойових дій, забруднені мінами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - завершити формування національного органу з питань протимінної діяльності; - привести нормативно-правові акти у відповідність до Закону “Про протимінну діяльність в Україні”; - подати на розгляд Верховної Ради України Пропозиції щодо внесення змін до законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям цього Закону “Про протимінну діяльність в Україні” - створити єдиний реєстр осіб, що постраждали через вибухонебезпечні предмети, розробити та затвердити порядок компенсацій, забезпечити їх належною державною підтримкою 	<p>Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України</p>

<p>Реформа децентралізації, медична та освітня реформи не адаптовані для громад, що знаходяться на лінії зіткнення. Для об'єднання громад не можна провести інвентаризацію всіх земель, є проблеми з передачею майна з районної комунальної власності до власності громади, бо в районах функціонують військово-цивільні адміністрації, які не можуть передати майно. Громади в сірій зоні стоять на рівні з іншими, але умови інші.</p>	<p>адаптувати реформи з врахуванням реальної ситуації в громадах, що знаходяться на лінії зіткнення</p>	<p>Міністерство розвитку громад і територій Міністерство охорони здоров'я Міністерство освіти та науки</p>
<p>Не проводиться на постійній основі моніторинг стану довкілля. Обмежено доступ екологічних організацій та відповідних спеціалістів до місць, які є об'єктами високого ризику техногенних катастроф. У районах, наближених до лінії розмежування не вирішена проблема збору та утилізації ТПВ, що призводить до погіршення стану довкілля, забруднення та отруєння ґрунтів та ґрунтових вод. Відсутня затверджена на законодавчому рівні схема взаємодії МО та ДСНС у разі виникнення техногенних чи природних катастроф. Відсутній порядок взаємодії ЗСУ та волонтерів у випадках виникнення техногенних катастроф у зоні проведення активних бойових дій та/або у районах, наближених до лінії розмежування. На рівні районів області відсутні затверджені плани евакуації. На рівні області відсутня інформація про ресурси інших областей в сфері евакуації населення у разі техногенної або природної катастрофи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - затвердження міжвідомчого порядку взаємодії між МВД (ДСНС) та МО (ЗСУ); - вирішення проблеми утилізації твердих побутових відходів у населених пунктах, розташованих вздовж лінії розмежування. - розробити та подати на розгляд Верховної Ради України проект Закону щодо внесення змін до ЗУ "Про волонтерську діяльність"; - розробка порядку моніторингу стану довкілля (підземні води, ґрунтові води, ґрунти, ліси) із залученням спеціалістів з числа цивільних осіб або навчання відповідних спеціалістів з числа військових. 	<p>Міністерство енергетики та екології Міністерство оборони МВД (ДСНС)</p>
<p>Здійснення інших заходів для забезпечення і захисту прав осіб, які постраждали внаслідок збройного конфлікту, захисту інтересів держави</p>		

<p>З початку збройної агресії Російської Федерації державою Україна не створена система моніторингу ситуації на тимчасово окупованих територіях. Такий моніторинг здійснюють організації громадянського суспільства та моніторингові місії міжнародних організацій. Внаслідок цього втрачається інформація про режим власності, зміну демографічного складу населення, стан інфраструктури, довкілля тощо.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення постійного моніторингу ситуації з дотриманням прав та свобод людини на ТОТ; - розробка способів обліку інформації, яка може бути використана для захисту прав жителів ТОТ. 	<p>Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України</p>
<p>З початку збройної агресії РФ організації громадянського суспільства здійснюють документування воєнних злочинів, інших порушень прав людини на ТОТ та на територіях, підконтрольних Україні. Гібридний збройний конфлікт в Україні супроводжується інтенсивною інформаційною війною з обох сторін. Одним з її компонентів є приховування присутності власних військовослужбовців з боку РФ, а з боку України - приховування реальних обставин загибелі цивільного населення та військових. Відсутність відкритих списків загиблих та доступу до достовірної інформації надає широкі можливості для маніпулювання свідомістю громадян України та РФ, спотворення реальної ситуації в зоні конфлікту, ускладнення миротворчої діяльності міжнародних організацій. Роздрібненість та суперечливість баз даних, що наразі існують в органах влади та НУО, ускладнює формування інформаційної політики держави та ефективній протидії неправдивій інформації. Зазначені фактори водночас створюють перманентну загрозу правам громадян на доступ до інформації, соціальних захист та правову допомогу.</p>	<p>виробити механізмів включення до державних баз даних відомостей з баз даних, які створені та ведуться організаціями громадянського суспільства з початку збройної агресії Російської Федерації, та/або використання відомостей з баз даних, які створені та ведуться організаціями громадянського суспільства з метою здійснення заходів захисту осіб в умовах збройного конфлікту (розшуку та ідентифікації осіб, зниклих безвісти та їх останків, облік реальних втрат військовослужбовців у ході збройної агресії, підготовка доказової бази для міждержавних скарг проти держави-агресора, ефективного розслідування порушень, які допущені у зв'язку зі збройною агресією на підконтрольній території України);</p>	<p>Міністерство юстиції України Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Міністерство внутрішніх справ України</p>

<p>Спираючись на механізми правосуддя перехідного періоду, необхідність ідентифікації та меморизації жертв як першого кроку до примирення та об'єктивного висвітлення подій, доцільно забезпечити збереження, перенесення (після верифікації) до державних баз даних та використання відомостей, які зібрані та продовжують збиратись організаціями.</p>		
<p>В 2019 році в структурі Офісу Генерального прокурора був утворений Департамент нагляду у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту. Цей Департамент забезпечує здійснення процесуального нагляду щодо розслідування тяжких злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту та координації роботи прокуратури АР Крим, прокуратури Донецької області та прокуратури Луганської області. Крім цього, Департамент постійно співпрацює з Офісом Прокурора Міжнародного кримінального суду.</p>	<p>продовжити роботу Департаменту нагляду у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту у складі Офісу Генерального прокурора</p>	<p>Офіс Генерального прокурора</p>

Організації, що опікуються питаннями подолання наслідків збройного конфлікту в Україні та захисту постраждалих від конфлікту, та підготували перелік

БФ “Право на Захист” - українська неурядова організація, що опікується захистом прав внутрішньо переміщених осіб та людей, що постраждали внаслідок конфлікту. Організація надає пряму правову та соціальну допомогу та захищає порушені права у судах різних інстанцій, здійснює постійний моніторинг дотримання прав людини та територіях що постраждали від конфлікту, на лінії зіткнення та в інших областях, просуває системні зміни на національному рівні з метою покращення життя та задоволення основних потреб людей, які постраждали внаслідок війни.

Контакти: [Одінцова Анастасія](#), Координаторка адвокатури, [REDACTED], [REDACTED]

ГО “Кримська правозахисна група”

Організація кримських правозахисників, яка проводить постійний моніторинг та документування порушень прав людини та воєнних злочинів РФ у Криму, сприяє захисту прав людини шляхом залучення широкої уваги до проблем прав людини та міжнародного гуманітарного права в АР Крим

ГО “Громадський холдинг “ГРУПА ВПЛИВУ” створена на початку 2016 року командою Донецької обласної організації «Комітет виборців України» у відповідь на нові виклики, перед якими постала ця організація після переїзду з Донецька до Києва. Експерти “ГРУПИ ВПЛИВУ” поєднують адвокаційну і моніторингову діяльність з аналізом та розробкою політик стосовно мешканців тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, готують тіньові та альтернативні звіти щодо дотримання прав людини, проводять соціальні дослідження та навчання новостворених громадських організацій. Організація є ініціатором кампанії “Кожен голос впливає” та співавтором законопроекту про виборчі права ВПО та інших мобільних всередині країни громадян.

Контакти: [Тетяна Дурнева](#), виконавча директорка, [REDACTED], [REDACTED]

ГО “Донбас СОС” була заснована в березні 2014 року з метою допомоги, захисту та відстоювання прав, свобод та інтересів цивільних осіб, які постраждали від конфлікту на Сході України. Основні напрямки діяльності організації: інформаційно-координаційна допомога цивільним особам, які постраждали від конфлікту на Сході України через "гарячу

Українська Гельсінська спілка з прав людини

Найбільша асоціація правозахисних організацій України, об'єднує 29 правозахисних недержавних організацій. Метою діяльності УГСПЛ є захист прав людини. УГСПЛ вважає себе частиною гельсінського руху і продовжувачем традицій та діяльності Української Гельсінської групи сприяння виконанню Гельсінських угод. З початку окупації Криму та збройного конфлікту на Сході в 2014 році послідовно та системно займається питаннями захисту жертв збройного конфлікту (захист в судах, аналітика, адвокація).

Контакти: [Олена Семьоркіна](#), аналітик, [REDACTED], [REDACTED]

Центр громадянської просвіти

«Альменда» заснований та діяв в Криму до окупації півострову. Після окупації організації з командою перемістились в Київ. Основний фокус роботи - просвітницькі проекти з прав людини; допомога кримські молоді в питаннях доступу до середньої та вищої освіти на підконтрольній Уряду

та м. Севастополь. Також організація фокусується на проблемах перетину КПВВ з Кримом та усуненні дискримінації кримчан та внутрішньо переміщених осіб з Криму на підконтрольній Україні території.

Контакти: [Ольга Скрипник](#), голова правління,

[REDACTED]
[REDACTED]

БФ “Восток-СОС”

Впроваджує всебічну підтримку постраждалих від збройного конфлікту і внутрішньо переміщених осіб, активізує громадянське суспільство вздовж лінії зіткнення для вирішення своїх проблем, документує порушення прав людини в зоні збройного конфлікту, а також на тимчасово окупованій території, моніторить стан дотримання прав громадян при перетині КПВВ. Загальна місія організації - сприяння досягненню системних змін для затвердження цінностей демократії і культури прав людини в Україні.

Благодійний фонд “Восток-СОС” приймає участь у розробці профільного законодавства, займається просуванням змін

лінію” Донбас СОС, яка працює, в тому числі на окупованих територіях; юридична підтримка цивільних осіб; документування порушень прав людини та МГП, що відбуваються по обидва боки лінії зіткнення; адвокація та захист прав, свобод та інтересів цивільних осіб, які постраждали від конфлікту на Сході України тощо.

Контакти: Артемчук Віолета, координаторка Гарячої лінії , [REDACTED]

[REDACTED]

Олена Глушко, юрист, [REDACTED]

[REDACTED]

Гаряча лінія: 0 800 309 110

ZMINA. Центр прав людини

Проводить інформаційні кампанії, освітні програми, займається моніторингом та документуванням випадків порушень прав людини, готує дослідження та аналітику і добивається змін завдяки національній та міжнародній адвокації. Займається інформаційно-просвітницькою, освітньою, моніторинговою та адвокаційною діяльністю у сфері прав людини. Забезпечують якісну інформаційну підтримку соціально важливих громадських ініціатив, надає експертну підтримку правозахисникам і мас-медіа, поширює тільки перевірену інформацію. Організація допомагає журналістам, блогерам і громадським ініціативам, які працюють в окупованому Криму. Окремим напрямком

території; моніторинг, аналітичні дослідження, інформаційні кампанії, правові консультації з теми реалізації права на освіту дітьми з Криму.

Контакти: [Валентина Потапова](#),

[REDACTED]
[REDACTED]

ГО “КримSOS”

діяльність спрямована на висвітлення незаконності окупації Криму та репресивної політики РФ стосовно кримчан, підтримання зв'язків півострова з материковою Україною, а також консолідацію українського суспільства через захист прав, свобод та інтересів внутрішньо переміщених осіб (ВПО) й інших людей, котрі постраждали внаслідок збройного конфлікту на сході України та в Криму.

Контакти: [Куришко Ольга](#),

співкоординаторка [REDACTED]
[REDACTED]

нормативно-правових актів, здійснює експертизу НПА.

Організація має офіси в Києві, Маріуполі, Рубіжному та Сєвєродонецьку, що дозволяє отримувати актуальну інформацію з територій Донецької та Луганської областей безпосередньо.

Контакти: [Юлія Кіщенко](#), голова правління БФ "Восток-СОС", [REDACTED]

Об'єднання родичів політв'язнів Кремля

Об'єднання є громадським рухом рідних незаконно ув'язнених Росією громадян України, який бореться за їх звільнення. А також проводить чисельні просвітницькі кампанії у співпраці з іншими НГО в Україні та за кордоном з метою артикуляції проблеми українських бранців в Криму та РФ.

Контакти: [Ігор Котелянець](#), [REDACTED], [REDACTED]

роботи Центру є адвокація питань, пов'язаних із дотриманням прав постраждалих від збройного конфлікту

Контакти: [Альона Луньова](#),

адвокаційна менеджерка, [REDACTED]